

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 glj. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
ikrat natisnena
od vrste 15 kr

Naročnina,
smanjena za reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odprište reklamacije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prilepi
primerna poštna
znanka.

Na anonimne dopise
pisane ne iramo.

Ne vračajo se pisma,
se ne sprejemajo.

Rokovisi
in na
ocene poslane knjige
se ne vračajo.

Predsedništvo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“
javlja pretužno vest, da je zatisnil za večno oči dični nje
predsednik, gospod

Vojteh Ribnikar,

nadučitelj v Dol. Logatci

dne 26. aprila 1895 ob polnoči za kratko a mučno boleznijo v starosti 38 let.

Predsedništvo „Zaveze slov. učit. društev“,

dne 26. aprila 1895.

Ivan Šega,
t. č. tajnik.

Ivan Lapajne,
t. č. predsedn. namestnik.

Vojteh Ribnikar †.

In zdaj še ti! —
Štritar.

Kruta, neizprosna smrt iztrgala nam je zopet moža v najlepši najkrepkejši moški dobi, moža, kojega izguba ni le nenadomestljiva zapuščeney udovi in nepreskrbljeney deci, katera tudi občutljivo zadene narod slovenski, posebno pa slovensko učiteljstvo. Nehalo je biti ono blago srce, ki je toliko hrepenelo po vresničenji mnogih blagih idej.

Pokojnik se je rodil v Trziči, na divnem Gorenjskem 23. aprila leta 1857. Tu je pohajal tudi ljudsko šolo, pozneje pa v Kranji dovršil štiri gimnazijske razrede, v Ljub-

ljani pa učiteljšče. — Prva njegova služba je bila v Šmartnem pri Litiji od 1. nov. 1876 do 28. septembra 1877. Leto pozneje je prišel za učitelja-voditelja v Hotedrsko, kjer je pa ostal tudi samo jedno leto. 2. septembra l. 1878 je prišel v Logatec. Šola bila je tedaj še jednorazrednica, a vsled njegovega neumornega, napornega truda in prizadevanja je dobil Dol. Logatec do leta 1892 štirirazrednico. Palači podobno šolsko poslopje, sredi vzorno urejenega vrta bode pričalo še poznim rodovom, da je tu deloval mož blagega a neupogljivega značaja.

Kaj je bil pokojni Ribnikar šolski mladini, tega navajati ni treba. Ako rečemo, drugi oče, zadostuje popolnoma. Ne samo šolska, temveč tudi šoli že odrastla mladina, ljubila in spoštovala ga je z ono ljubeznijo ki je lastna jedino le nežni mladini; najboljši dokaz temu je bilo pač ono britko, iz dna srea izvirajoče dušljivo ihtenje, ki se je čulo med potjo pogreba in ob grobu. In še sedaj se pozna na obrazih premnogh šolskih otrok, da pogrešajo nekaj jim dragega, da želé videti vsaj še jedenkrat prijazni obraz pokojnika.

Pokojni Ribnikar pa ni bil samo šolski mladini dober vzgojitelj, vzgled pridnosti in delavnosti, temveč bil je pravi narodni vzgojitelj. Že od nekdanj je imel posebno veselje do sadjarstva in s poučevanjem umnega sadjarstva je hotel zbuditi v narodu ljubezen do dela in ga privedi do blagostanja. V ta namen se je udeležil kmetijskega tečaja na Slapu l. 1884. Trud njegov ni bil zastonj. Uzorno obdelovani šolski vrt je bil priča in vzgled, kako se mora obdelovati in gojiti sadje. Za razstavljenost sadje iz šolskega vrta je dobil na dveh sadjarskih rastavah na Dunaji leta 1888 in leta 1890 priznalno diplomo in državno bronasto svetinjo. In še lanske leto je dobil pohvalno pismo za razstavljeni plastični načrt šole in šolskega vrta dolenjelogiškega na zdravstveni razstavi na Dunaji.

jarstvo. C. kr. kmetijska družba za Kranjsko mu je podelila v priznanje zaslug za sadjarstvo in kmetijstvo sploh 26. maja 1887 častno diplomo. Za pravilno ureditev šolskega vrta je prejel dve pohvalni pismi, jedno od c. kr. dež. šol. sveta, a drugo od okrajnega šol. sveta v Logatci. Za razstavljeni načrt — plastični model, kojega je sam zgotovil, — je dobil na dež. razstavi v Ljubljani leta 1888 prvo odlikovanje i. s. častno diplomo, veliko srebrno svetinjo in darilo v denarjih.

A tudi drugače je hotel vspodbuditi narod, povspeševavši delavnost. Ustanovil je leta 1889 šolarsko delarno, kjer je poučeval mizarstvo, rezbarstvo in strugarstvo. S tem je ob kratkem očrtano njegovo delovanje kot učitelj.

A isto tako mnogostransko, vspešno je bilo njegovo delovanje kot občan dolenjelogiški. Pokojnik je užival pa tudi radi tega popolno odkritosrčno ljubezen in spoštovanje vseh občanov v vsej meri. Vsaj je pa tudi vsak dobil pri njem modrega sveta, če že drugega ne. Skoro ves čas tukajšnjega bivanja je bil pokojni občinski svetovalec, in je dosti modrega nasvetoval. Dolgo vrsto let je bil tudi predsednik krajnega šolskega sveta. Ko je on došel v Dol. Logatec, spal je še narod, ni še se zavedal. Z njegovo pomočjo se je ustanovilo bralno društvo in požarna bramba, kojeg je bil tudi nekaj let

načelnik. Vsled njegovega prigovarjanja se je ustanovila kmetijska podružnica, katerej je bil pokojnik duša, in njegova misel je bila, da naj podružnica priredi letošnjo jesen krajevno kmetijsko razstavo. Pri odboru za prireditev velikanske veselice Jurčičeve, in cesarske slavnosti je bil pokojni najmarljivejši ud, in skoro jedino njegovej neutrudljivi delavnosti se je zahvaliti, da ste se obe veselici tako izborno obnesli. Da si ljudstvo tudi gmotno opomore, pomagal je ustanoviti posojilnico, kateri je bil nekaj let tudi tajnik. Dolgo vrsto let je bil pokojnik poverjenik „Slovenske Maticе“ ter vedno navduševal izobražence z besedo in djanjem k pristopu k temu prevažnemu društvu. Ribnikar se je tudi drugače jako živo zanimal za javno življenje in marsikje je bilo čuti njegovo krepko besedo; vsaj je imel pa rajni tudi nekak poseben dar govornosti.

Pokojnik je opravljal tudi službo organista in ljudje so takoj poznali, kedaj ni bil on sam pri orgljah. Ribnikar je imel lep zvoneč tenor, in ljudstvo je njegovo petje kaj rado poslušalo. Ker so pa sedanje orglje v dolenjelogiški cerkvi že stare in vsled tega skoro nerabljive, pričel je blagi ranjki pobirati prostovoljne darove za nove orglje hodeč od hiše do hiše in res, nabral je lepo vsoto. Kako se je veselil novih orgelj in vedno pravil znancem, kako pesem bode takrat igral, ko bodo orglje postavljali. A revež jih ni dočakal, Bog ga je poklical med nebeške pevece.

Smrt Ribnikarjeva pa je nenadomestljiva izguba zlasti in sploh za slovensko učiteljstvo, posebno pa za nas v logaškem okraji. Kajti s pokojnim smo izgubili nevstrašljivega zagovornika naših teženj, naših pravic. On nam je bil tako rekoč zvezda-voditeljica. Učiteljstvu logaškega okraja je bil vodnik in svetovalec v vseh stvareh, kajti bil je nekak „unikum“, ki je znal vsakemu svetovati, vsakega poučiti. Predsedoval je ves čas od njegovega obstanka našemu učiteljskemu društvu. In s kakim veseljem smo se zbirali, kader je sklical naš Vojteh občni zbor društva. Vsaj smo pa tudi znali, da se bomo v skupnem sestanku bratovsko dogovorili o tej ali onej stvari in da nam bode Ribnikar s svojim treznomislecim razumom svetoval vedno najbolje. Da je nepozabni rajni vžival brezmejno zaupanje svojih tovarišev logaškega okraja, priča najbolj to, da so ga bili odposlali kot svojega delegata k zadnej dež. učit. konferenciji letos pa ga izbrali svojim zastopnikom v okrajni šolski svet.

Pokojnik bil pa je tudi priljubljen vsemu slovenskemu učiteljstvu. To nam priča, da je že tretje leto opravljal posel predsednika „Zaveze slov. učit. društev“. Pač velika čast in zaupanje! Mnogokrat je razvijal svoje zdrave nazore o slov. učiteljstvu, in če se slov. učiteljstvo ravna po teh nazorih, dosegli bomo še mnogo koristnega. A žal, da je marsikako uho ostalo gluho napram tem nazorom. Veliko zaslugo ima on posebno pri zasnovanju in nadaljevanji „Knjižnice za mladino“, tega prevažnega vzgojnega sredstva naše mladine. In še zadnje dneve svojega življenja priporočal mi je, da naj sporočim vsem slovenskim tovarišem, naj se krepko oklenejo tega podjetja, da bode napredovalo in cvetelo, kakor zasluži. Spolnujoč zadnjo željo nepozabnega, trkam na vsa srea slovenskega učiteljsva: „Spolnimo mu zadnjo željo!“

In sredi tega, tako mnogovrstnega delovanja napadla ga je neozdravljiva bolezen. Zdravniki so mu svetovali to in ono, a zastonj. Nobeno zdravilo mu ni pomagalo. Moško je prenašal bolezen, tožil ni nikomur o svojih neznosnih bolečinah, niti najboljšim prijateljem ne. Vestno je opravljal še mnogo lahkih poslov do zadnjega časa. Veliki četrtek je legel v posteljo, iz katere ni več vstal. Popolno v božjo voljo udan je pričakoval smrti, tolažec svojo ženko in deco, da že okreva. Pravi kristijan, prejel je nenavadno pobožno zadnjo sv. popotnico.

Dne 26. aprila ob pol jednih po noči je zatisnil za večno oči. Ko se je drugo jutro raznesla vest, da je gosp. Ribnikar umrl, zaplakala je cela občina. In ljudje so kar trumoma prihajali dragega kropit. Jokalo je vse, nihče ni odšel suhih očíj, in videl si še daleč v vasi odhajajoče kropilce jokati se. Da celo milostno nebo se je zjokalo.

Kakoršno spoštovanje je užival rajni v življenji, tako je užival tudi v smrti. Krasni venci od raznih društev kakor: „Zaveza slov. učit. društev“, „Društvo učiteljev logaškega okraja“, „Uredništvo ‚Popotnika‘“, „Dolenjelogaška občina“, „Posojilnica“, „Lovski klub dolenjelogaški“, „Krajni šol. svet v Dol. Logatcu“, so pričali kje je pokojnik deloval. Isto tako so položili na rakev dragega rajnega vence še „Šolska mladina“, „Dolenjelogaško-učiteljstvo“, in druge odlične rodovine.

Pogreb je bil veličasten. Od blizu in daleč so prihiteli znanci, da ga spremijo k zadnjemu počitku. Britka je bila ta pot, kajti jokalo je vse, posebno pa šolska mladina je bila neutulajljiva. Tovariši so mu zapeli tri žalostinke, pred hišo, v cerkvi, na grobu. Nagrobnico mu je govoril gosp. Stegnar.

In prav je imel gospod govornik, ko je poudarjal v svojem govoru, da je že videl mnogo pogrebov raznih učenjakov in bogatinov, a nikjer še ni videl toliko solz prave ljubezni, kakor tu.

Dragi Vojteh! Neozdravljiv je udarec, ki nam ga je zavdala kruta osoda, ker Te je iztrgala iz naše sredine. A tolaži nas zavest, da je tako hotel Vsegamogočni, brez katerega vednosti ne pade las z glave. Nisi še prejel od pozemskega prebivalstva onega plačila, ki si ga zaslužil, prejel si ga pa gotovo od nebeskega Očeta. Tvoj spomin nam ostane neizbrisljiv, tvoji nazori bodo naši voditelji po tej trujevej zemski poti, dokler se ne združimo v večno-mladem nebeskem raji.

J. Šega.

Slovniška teorija Kernova.

Piše dr. Janko Bezjak.

(Dalje.)

Naj bolj je bil razširjen v staroslovenščini; n. pr.: **ЗОВѢНЪ И ПРЕСТАВЛЕННКОМЪ** = zovem ga prestôpnika; **СНРОТОІА ДѢТННТЪ НЕ БѢДЕТЬ** = dete ne bode sirota. Izmed sedanjih slovanskih jezikov ga najčeeše rabi poljščina; v slovenščini nahajamo ta orodnik le pri kajkavskih pisateljih 16. in 17. stoletja, n. pr.: po smerti Ladislava, kralia na Čebeh, položen be kralom českim Jurai Podebrad, tako piše Anton Vramec v svoji kroniki z leta 1578; Francuzi imenovali so Napoleona cesarom, tako čitamo v slovnici Kriztianovich-evi (Grammatik der kroatischen Mundart, Agram 1837); Habelich je preložil v svojem slovarji z leta 1670. latinski glagol puerasco na slovensko s tem-le izrazom: detetom postajem. Drugi prejšnjih slovenskih pisateljev tega orodnika niso rabili, nego ali tožilnik sam ali s predlogom za, ki se je popolnoma vdomačil in vkoreninil med ljudstvom in v pisavi, da-si prvotno ni slovanskega izvora. Nekateri novejših pisateljev bi radi spet vzbudili in potegnili iz zastarelega prahu nekdanji povedni orodnik ter ga tudi pišejo, a tega ne moremo odobravati. Čemu bi naj bili taki puristi? Nehoté nam pridejo na um besede Prešernove:

Te čudne zmesi starega ostanka

In iz novink Slovenec v Korotani,

Ne bo razumel Štajar'c ne Ljubljanka.

Ko bi hoteli postopati tako strogo, koliko bi morali iztrebiti ne le iz slovenščine, ampak sploh iz slovanskih jezikov, koliko pa še le iz nemščine! Koliko ima ta-le tujih skladov in sostav, a vendar so tako vkoreninjeni, da jih pišejo najboljši pisatelji,

ne brigaje se za to in često tudi ne vedé, da niso nemški, razun strokovnjaka, ki stika po vseh jezikovih kotih, iskaje tuje primesi! Saj vemo, da se je skladnja sedanjih kulturnih narodov evropskih izcimila iz skladnje staroklasiških jezikov. Spet se moramo spomniti vrstic Prešern-ovih:

Od grških, od latinskih so pisarjev
Dobili starši učenost v deželo,
In z njo besede tuje. —

Če sklad le ni preveč nasproten duhu dotičnega jezika, pa naj bo, vzlasti če je veljal že več stoletij. Glavno načelo nam bodi: pišimo priprosto slovenščino in ne od-tujujmo je od lastnega naroda po nepoznanih oblikah, naj si bodo tudi slovanske. Če je torej prav reči: prišel je tje za učitelja, bil je več let za pisarja — temu menda ne bo nasprotoval nikdo — zakaj bi ne bilo prav pisati: bil je imenovan (imeno-vali so ga) za učitelja? Za pomeni zameno, n. pr.: dal je za blago goldinar; radi tega se rabi v istem smislu kakor na mesto: pozdravi brata in poljubi ga za me = namesto mene. Iz tega pomena se je razvil pomen, katerega ima za pri povednem tožil-niku, pomen jednakosti. To vzlasti uvidimo iz sklada: vzeti za ženo. Ta pomeni v prvotnem smislu „vzeti namesto žene“, potem „vzeti kot ženo“.

Sicer nahajamo za v tem smislu tudi v srbsčini, hrvaščini, češčini, maloruščini, redko tudi v ruščini in poljščini. Istega pomena je v grščini predlog *ἀντί*; že v Homerju čitamo: *ἀντί καταιγίδος ξείνος τέτοικται* = gost velja za brata.

Po vsem tem sklada: koga imeti, voliti, postaviti za kaj ne moremo imeti za germanizem.

Izpregovorili smo o tem vprašanji nekoliko obširneje, ker je slučaj nanesel na-nje in ker nam novotarstvo nekaterih pisateljev ni nič po godu.

Vrnimo se sedaj k povednemu tožilniku. Ker je to jako važen sklon, hočemo ga obravnavati natančno. Treba nam je torej še vprašati: Katera besedna plemena služijo za povedni tožilnik?

Iz primerov, doslej navedenih, uvidno je, da nam rabijo samostalniki in pridevniki in — to lahko pristavimo takoj — sploh pridevniške besede, kakor zaimki in deležniki; n. pr.: to hišo imenuje svojo; našli smo ga umirajočega; našli boste dete povito. Ta deležnik pristoja slovenščini in sploh slovanščini pri glagolih videnja in slišanja, pri katerih rabi nemščina nedoločnik. Tudi latinščini je rabil v tem slučaju le deležnik sedanjega časa. V staroslovenskih rokopisih čitamo n. pr.: *кнѣгъ гощѣа по срьдѣ енаца* = videl je Gospoda v sredi visečega, latinski: vidit dominum in medio pendentem, nemški: er sah den Herrn in der Mitte hangen. A že v staroslovenščini nahajamo tudi nedoločnik, pa redkeje. Zategadelj ne moremo pritrditi besedam Miklosich-evim, ki pravi (Syntax str. 858.): „Der infinitiv wird manchmal durch ein particip ersetzt“. Nasproti bi se stavek moral glasiti: „Das particip wird manchmal durch einen infinitiv ersetzt“. V dokaz tega naj služi le to, da čitamo n. pr. v ostromirjevem evangeliji na listu 207. in 208. rokopisovem sedemkrat zaporedoma deležnik kot povedkov tožilnik.

Tudi v sedanji slovenščini je možno pisati: videl sem ga bežati, namesto beže-čega, dasi je deležnik pristnejši in pravilnejši.

Ta nedoločnik je torej povedkov tožilnik; imenujemo ga tudi povedni nedoloč-nik.*) A pri nedoločnikih je treba paziti, da jih ne zamenjujemo s pravimi predmeti.

*) Kern, Willomitzer in drugi slovníčarji zovejo pravi predmet v tožilniku z nedoločnikom vred „tožilnik z nedoločnikom“ (Accusativ mit Infinitiv). Ali ta sklad dendenešnji nikakor nima tistega pomena, katerega je imel latinski ali grški „accusativus cum infinitivo“; kajti omejen je močno in se nahaja le pri nekaterih določenih glagolih, namreč pri sledečih: heißen, lassen, machen, hören, fühlen in tudi finden, dasi je bil pri tem glagolu nekdanj deležnik, kakor še sedaj: ich fand ihn schlafen (schlafend).

Če rečemo: dal sem se pogovoriti, nemški: ich ließ mich überreden, stavek nima povednega tožilnika, ampak nedoločnik pogovoriti (überreden) je pravi predmet, zavisen od glagola „dal sem“, se (mich) pa je spet drugi pravi predmet, zavisen od nedoločnika „pogovoriti (überreden)“. Če pa rečemo nemški: lass mich reden, rabimo spet povedni tožilnik: mich je pravi predmet, reden pa povedni tožilnik. V stavku: lass mich dich überreden, sta združena oba slučaja: mich je pravi predmet, zavisen od velelnika „lass“, überreden je povedni tožilnik, dich pa pravi predmet druge vrste, zavisen od nedoločnika „überreden“. Slovenski bi morali reči: daj se mi pogovoriti; a ta sklad je različen od nemškega. Tu nimamo povednega tožilnika, ampak troje pravih predmetov: mi je predmet v dajalniku, pogovoriti predmet v tožilniku, oba zavisna od glagola „daj“, ker rečemo: dati komu kaj; se pa je tretji predmet, zavisen od nedoločnika „pogovoriti“.

Od kod pa ta razlika med razlaganjem slovenskega in nemškega sklada? Zakaj ni v nemškem stavku treh predmetov prav tako, kakor v slovenskem, ali v slovenskem dveh predmetov in povednega tožilnika isto tako, kakor v nemškem? Tako slišimo vprašati tega ali onega izmed slovniških skeptikov.

Evo mu odgovor!

Prvič: povedni tožilnik more biti le poleg pravega predmeta v tožilniku. Drugič: če hočeš natanko spoznati povedni tožilnik, izpremeni pravi predmet in oni tožilnik, o katerem meniš, da je povedni, v stavek! Ako ti je mogoče dobiti stavek, v katerem je iz pravega predmeta postal osebek, iz drugega tožilnika pa povedek ali povedkov imenovalnik — povedek postane iz **nedoločnika**, povedkov imenovalnik pa iz **imena** — če ti je torej to mogoče, imaš v stavku istinit povedni tožilnik, drugače pa ne. N. pr.: vidim luč goreti: luč gori; našli so ga mrtvega: on je bil mrtev; lass mich ruhen: ich ruhe. Nikakor pa ta izprememba ni mogoča v stavku: ich lasse mich überreden.

Večkrat manjka stavku pravega predmeta; v slovenščini ne, a v nemščini; n. pr.: das Glück macht übermüthig, namreč die Menschen, uns. V slovenščini bi morali reči: sreča nas (ljudi) stori ohole.

V nemščini so tudi taki stavki, v katerih sta po dva povedna tožilnika drug zavisen od drugega. Vzamimo stavek: lass mich deinen Freund sein! Tu je prvi povedni tožilnik nedoločnik „sein“, drugi pa, zavisen od prvega, samostalnik „Freund“. Če napravimo iz teh tožilnikov stavek, postane iz nedoločnika pravi povedek, iz samostalnika povedni imenovalnik: ich bin dein Freund.

Še jeden slučaj je zanimiv. Kako naj določujemo stavke, kakor: das Kind spielte sich müde, er lachte sich tod, das Pferd lief sich krumm? — Brez dvombe imamo tudi tu povedne tožilnike: müde, tod, krumm. O povednem imenovalniku smo trdili v 6. številki, da zaznanuje pri nekaterih glagolih, izrazujočih postanek ali zvršitev, vseh ali učinek glagolovega stanja. Sedaj uvidimo, da to velja tudi za povedni tožilnik; kajti tožilniki: müde, tod, krumm, značijo posledico dejanja, po glagolih spielen, lachen, laufen izraženega.

(Dalje sledi.)

Ustanovitev narodne šole na Slovenskem.

Priobčil Iv. Strelec.

(Konec.)

Na Štajerskem ustanovili so deželni stanovi šole v Radgoni, v Ptuji in v Vindenavi pri Mariboru.

Leta 1600. pričela je deželna komisija vojvode Ferdinanda za ohranitev katoliške cerkve svoje delo v Radgoni. Tamkaj so bili k novi veri pristopili tudi učitelj, korreгент in pogrebec. Radgončani sezidali so novo luteransko šolo in mežnarijo, (kateri pa je omenjena komisija dala sežgati). Magistrat bil je celo tako drzovit, da je ustanovljen mašni stipendij naklonil učitelju Urbanu Steinbergerju.¹⁾

Ta komisija vojvode Ferdinanda postopala je povsem brezobzirno. Luteranske šole so se razstrelile in porušile, in le kjer je ljudstvo to izrečno zahtevalo se je šola prestrojila in jo je dotična duhovščina prevzela v svojo skrb.

Tako bilo je v Radgoni. Kedaj se je tamošnja šola preobrazila v katoliško, ni znano, vendar je moralo biti to takoj po protireformaciji, ker leta 1624. je vikar Janez Agrikola (1620 — 1625) uredil pisanje krstnih matrik, ter izročil to delo učitelju.²⁾ Moralo je torej takrat že šola biti. Leta 1636 uredil je župnik Martin Eberlen (1633 — 1651) tamošno šolstvo, ter ukazal šolski red, katerega podajam doslovno po originalu v farnem arhivu v Radgoni:

„Scholae observatis.“

Wie sich nemblich ain ind. schullmaister zu Radkherspurg vnd seine vnterhabenden, sowol in der schuel alss zu Khürchen auf den Chor zu uerhalten. ddo 29. Aprilis a 1636.

Erstlich soll sich der schuelmaister, sambt vnderhabenden Cantorn vnd Succentorn, täglich vleissig in der schuel befinden, der aigentlichen stunden halten, aber sich alzait selbst mit ainand vergleichen: zwar der schuelmaister alss das Haupt, in ainem vnd andrn seiner discretion nach, zu disponieren haben.

Die iugent soll Jährlih wenigist zweymal zur beicht, benebens alzeit vleißig zur Khürchen gehalten, vnd derselben auch im Ubrigen mit embsiger beharrlicher instruierung vnd damit sy vordist zu alter gottesforcht wol auferzogen werde, müglichist abgewarttet werden.

Die erdragung der funeralien soll hinfurhers der schuelmeister vom Messner zu empfangen haben. Er aber so dan dieselbe (Er conduciere gleich selbst oder nit) threulich auf gleiche portionen außthoelen. Eodem den intereßirten, bey — erwessen deß Herrn Stattrichters Matthiasen Werliz im pfarrhoff durch Ihr hochwüird. einzigen Herrn Stattpfarrer also fürgehalten werden.³⁾

V Ptuiji je okoli leta 1600. ustanovil neki Wagmeister (ime najbrž ni lastno, ampak pomeni le nadzornika mestne vage) zakotno luteransko šolo, katera je bila kmalu prepolnena, pa vlada jo je dela leta 1603. zapreti.⁴⁾ Več o tej šoli glej „Popotnik“ 1891 str. 136.

V Mariboru imeli so lutroveci v Vindenavi svoje gnezdo. Tamkaj so komisarji dne 8. januarja 1600 cerkev, šolo in farovž s smodnikom razstrelili in sežgali, ter na istem prostoru postavili krvavo sodišče; ko so jim pa v noči sodišče posekali, postavili so tje troje vislic.⁵⁾

Tudi iz tega čina komisije se vidi, da je vlada pač dala obstoječe uničiti, za nadomestitev se pa ni pobrigala.

Leta 1621. najdemo v Mariboru že katoliško preustrojeno šolo, ter je učitelj Florjan Dominkuš učil fante posebno v latinščini in nemščini.

Naj za označbo one dobe ti vzgledi zadostujejo.

¹⁾ Lapajne, Zgodovina štaj. Slovencev str. 165.

²⁾ Župnijski arhiv v Radgoni.

³⁾ To listino prepisal je po originalu, ter mi prepis drage volje prepustil č. gosp. Matej Slekovec, župnik pri Sv. Marku.

⁴⁾ Slekovec, Škoflja in nadduhovnja v Ptuiji str. 91.

⁵⁾ Križanič, Cerkvena zgodovina III. str. 76.

III.

Od začetka 17. stoletja do leta 1774. ustanovile so se po raznih slovenskih krajih narodne šole, toda le začasno. V nekaterih krajih najdemo po več let šolo potem pa zopet po več desetletij ne. Obstanek je bil največ odvisen od župnika. Ako je bil župnik za šolo vnet, najel si je tudi takega cerkovnika, kateri je imel sposobnost in veselje poučevati otroke; ko je pa ta odšel ali umrl, zaspala je večinoma tudi šola. Zopet od drugih krajev pravijo nam poročila, da je bilo oboje, le ljudstvo ni hotelo otrok v šolo pošiljati.

Tudi v prvih treh desetletjih vlade Marije Terezije nahajamo le nekatere poskuse kako bi se zboljšale že obstoječe šole. Iste bile so povsem naprava cerkve, dominij ter občin in država posegla je le vmes, ako so se te med seboj skavsale, da jih je spravila.¹⁾

Čeprav ima gosp. Apih v svojem spisu takratne razmere precej nadrobno popisane vendar oglejmo si še drastično poročilo Helfertovo, katero je ta sestavil na podlagi uradnih poročil iz Štajerskega:

„Res je“, pravi, „da je večinoma pri vsaki župnijski cerkvi šola, toda župnije so prevelike, z daleč vsaksebi ležečimi vasi in kraji, iz katerih se more le najmanjši del otrok v šolo pošiljati.

V visokih gorah, kjer stoji največ hiš raztresenih po samoti, oddaljenih od cerkve po dve in še več ur, še po letu ni mogoče otrok v župnijsko cerkev pošiljati. S šolo bilo je zelo slabo („auf das erbärmlichste bestellt“). Prvič je bil školnik bolj cerkovnik ko učitelj ter se je pri zasedanji enakih mest gledalo na vse bolj, nego na spretnost pri poučevanju. Med lastnostmi katere so najbolj priporočale pri sprejetji v šolsko službo ni bila znabiti ljubezen do poklica, ker kaj jednakega pri takratnih razmerah itak ni bilo pričakovati. Tudi se ni gledalo na zmožnost pri poučevanju, ker iste itak nihče ni znal presoditi, ampak glavna reč je bila ročno orgljanje, doneči bas za petje pri božjih potih in procesijah, pred vsem pa glas, da je prosilec strokovnjak za nevihte, da je voha po cele ure naprej, ter jo o pravem času z zvonjenjem odvrne. Ako je zraven tega prosilec še v krčmi zbranim očetom za izvolitev plačal pol vedra vina, bilo je še nekaj vode na njegov mlin. Če je pa zraven tega še obljubil, da bo vzel vdovo ali hčer pokojnega cerkovnika, da ne bo treba občini za njo skrbeti, bila je njegova izvolitev soglasna.

Pri vsem tem pa še tako drago kupljena služba ni bila gotova. Najbolje je bilo še tam, kjer je kak opat ali samostan, (kot krajna gospoka) imel oddajati službo, ker tudi tukaj je veljalo, kakor pri drugih rečeh „unter dem Krummstab ist gut wohnen:“ postrežnik opata, služabnik samostana, kateri je dobil tako službo kot plačilo za zvesto obnašanje, da bi v starih dneh ložje živel, smel je biti zagotovljen, da ga ne bo nihče izpodrinil. Kjer je pa imela občina pravico volitve, tamkaj se je moralo vsako leto znova sprejemati.

Joj tamkaj ubogemu možu, ako je le enkrat pozabil nevihti zvoniti! Ne le, da je bila nevarnost, da ga bodo trpinčili, ali celo kamenovali, njegova slaba služba bila je izgubljena.

Plača učiteljeva bila je slednjič tako slaba, da je moral misliti na razne postranske zaslužbe, pri katerih je pouk sevé največ trpel. Najbolj navadno je bilo, da je imel krčmo. V isti sobi pa, kjer je stanovala družina, nesle so kokoši, krulili prasci, on pa je ob enem, ko je krotil s svojim žezlom nemirno množico in je zraven njega pravil kateri otrok iz katekizma, natakal svojim gostom vina.²⁾

¹⁾ Lindner, Handbuch der Erziehungskunde str. 574.

²⁾ Helfert, Die öst. Volksschule I. str. 59 in 60.

Vendar dovolj o tem! V drugih kronovinah bile so jednake, če ne še slabše razmere. Pri dunajskem dvoru vladali so v tem času še vedno nazori, da je narodno šolstvo stvar duhovščine, občin in dominij; vlada pridržala si je le pravico razsodbe pri mogočih prepirih, ter pravico najvišjega nadzorovanja. Še le v začetku sedmega desetletja zdramili so se avstrijski državniki tudi v tej reči ter sprevideli, da je narodno šolstvo zelo važen del uprave, in da ima vlada najsvetejšo dolžnost, vodilno skrb za njega vzeti v lastne roke.¹⁾

Povod izboljšanju šolskih razmer bil je nehoté lavantinski škof Jožef II. Franc Anton knez Auersperg (1763 — 1772), kateri se je kot poslanec solnograškega nadškofa v neki zadevi pritožil. Na isto pritožbo je 31. januarja 1770 poslala vlada odlok, v katerem se je med drugim reklo, da so cerkovniki in učitelji v cerkvenih in drugih stanovskih opravilih le od svojih duhovnih predstojnikov odvisni.

Ker si je pa duhovščina to tako tolmačila, da so učitelji kot taki odvisni jedino le od duhovnih predstojnikov, ter da imajo ti po takem tudi pravico jih sprejemati in odpuščati, dal se je 28. septembra 1770 isti pojasnjevalni odlok, katerega navaja gosp. Apih str. 272 in v katerem se je izreklo načelo, da je šola državna zadeva.

Kako se je potem šolsko vprašanje dalje razvijalo pripoveduje nam omenjeno delo obširno in temeljito in vso učiteljstvo bode učenemu gospodu zgodovinarju le hvaležno, ako bode nadaljeval zgodovino slovenskega šolstva do leta 1870.

Ako povzamemo h koncu vsebino povedanega uvidimo, da je k ustanovi narodnih šol do leta 1774. vplivalo troje činiteljev: 1. Pravila moških samostanov so zahtevala pouk mladine in večina se jih je tudi, čeprav le v mali meri odzvala. Tako so nastale samostanske in v krajih, kjer so imeli tudi dušno pastirstvo, farne šole. 2. Reformatorji so zaradi hitrejšega razširjanja nove vere ustanovili šole, katere je večinoma vladna komisija razdejala. Po protireformaciji morali so pa duhovniki te šole preustrojiti v katoliške, ako niso hoteli zgubiti vpliva pri ljudstvu. 3. Po nekaterih trgih in farah službovali so razni šoli prijazni duhovniki, kateri so se jeli pečati z poukom mladine, ali so pa to skrb izročali za to več ali manj sposobnim cerkovnikom. Ti so potem otroke poučevali, ako jim jih je kedo pošiljal v šolo.

Vse te šole bile so zasebne, od posameznikov osnovane in zdržane, tako da se vladi v tej reči ne sme podtikati nobedna njih hib, kakor je tudi ni hvaliti radi katere mogoče vrline teh šol.

Vse so imele več ali manj nalog vzgojiti duhovnike in zraven teh so se pri nas le pojedinci vzdignili nad splošno površino ljudske nevednosti. O redni šoli se torej v tej dobi — posebni po deželi — ne more govoriti.

¹⁾ ibid, str. 117.

Leposlovje — izobraževalna sila.

Profesor Janko Košan.

(Dalje.)

Z našimi ljudskošolskimi berili torej nismo in ne moremo biti zadovoljni, ker se nahaja v njih malo blaga plemenitega po vsebini in po obliki iz slovenskega klasiškega slovstva. Ustrezajo-li pa naše nove srednješolske slovenske čitanke Sketove („Slovenska čitanka za I.—IV. razred srednjih šol“. Sestavil in izdal dr. Jak. Sket, c. kr. profesor I.—IV. zvezek. V Celovcu, 1889—93. „Slovensko berilo za V. in VI. razred srednjih šol“. Sestavil in izdal dr. Jak. Sket, c. kr. gimn. profesor v Celoveu. Druga pregledana

izdaja. V Celovci, 1892) temeljem in pravilom, po katerih bi morale biti sestavljene čitanke, 'namenjene učeči se mladini?

Vsakemu je znano, kako na slabem smo še bili pred nekaj leti z našimi slovenskimi čitankami za srednje šole. Obžalovanja vredna je bila naša ukaželjna mladina, ki je morala prežvekovati po dve leti Janežičeve „Cvetnike“ in Miklošičevo „Berilo za VII. in VIII. razred“. Slovenščina bila je izmed srednješolskih predmetov najbolj zaničevana in zanemarjena pastorka. Ali kdo bi radi tega kaj očital Janežiču ali Miklošiču in jima kratil njihovih zaslug za slovenščino? Pomisliti moramo, da tedaj, ko je sestavljal Janežič svoje „Cvetnike“, ni imel mnogo izvirnega gradiva na razpolaganje, ki bi bilo pripravno za čitanke srednješolske. Pomagal si je z golimi prevodi ali pa je pridobil slovenske pisatelje, da so spisali nalašč kratke sestavke za njegove čitanke. — Od iste dobe napredovalo in razevelo se je naše slovstvo — in to moremo s ponosom reči — bujno in mnogostransko. Zlagatelju čitanke ponuja se obilno gradiva izvirnega domačega, ki zadošča, recimo za celo gimnazijo. Napredovali so pa tudi učenci, ki prihajajo iz ljudskih šol v prvi razred srednjih šol, pripravljeni so neprimeroma bolje nego pred 25 leti. Poznajo že nekaj domačega slovstvenega blaga, in jezik materinski vsaj večini precej gladko teče. Ali kje naj iščemo napredka, ako mora nadopolni deček premlevati v „Cvetniku“ skoro taisto snov ko v ljudskošolskem berilu?

So-li pa nove Sketove čitanke odstranile te nedostatke Janežičevih „Cvetnikov“? Ali prizna Sket naše poglobitve postulate o čitankah sploh, katere smo izrekli že gori, ko smo na kratko ocenjevali slovenska ljudskošolska berila? Na to vprašanje odgovarja profesor V. Bežek v „Ljubljanskem Zvonu“ letnik XIII., zvezki 5.—10.: „O slovenskih in nemških čitankah na naših srednjih šolah“ ter v „Ljubljanskem Zvonu“ letnik XIV., zvezki 1—5: „Sketove čitanke I.—IV.“ tako korenito, obširno in prepričevalno, da nimamo skoro ničesar dostaviti. Na to oceno Sketovih čitank se bode moral ozirati vsak izdajatelj slovenskih čitank sploh.

Rezultat obširnega preresetavanja profesorja Bežka je v glavnih potezah ta. Pravila, ki se podajajo v navodu o pouku gimnazijskem (Instructionen für den Unterricht an den Gymnasien in Oesterreich. Wien, 1884) za nemški pouk, veljajo v glavnih potezah tudi za slovenski jezik.¹⁾ V tem navodu se pred vsem poudarja o nemškem berilu, a) da njega značaj bodi formalen.²⁾ b) Vzajemnost med vsebino in obliko streže stilistiškim in etičkim učnim smotrom s tem, da vzgledi v plemeniti obliki obsežajo tudi plemenito vsebino.³⁾ c) Čitanka naj uvaja mladino neposredno v narodno slovstvo.⁴⁾ d) Zemljepisni, zgodovinski in prirodoslovni spisi se sprejemljajo v obče le na prvih učnih stopnjah in samo zato, ker njih vsebino učenci lažje umevajo in se za njo zanimajo, in ker naj se že zarana, dasi nevedoma utrdi nazornost o oblikovnem obravnavanju takih predmetov.⁵⁾

Prof. Sket priznava sicer važnost slovenske čitanke, „iz katere se naj uči mladina ceniti svoj materin jezik in spoznavati cvet domačega slovstva“; tudi je odkazal pripovednemu, zabavnemu in pesniškemu berilu, torej leposlovju odlično mesto v svojej čitanki. Ali omenjenim navodnim poglobitvnim težnjam se Sket ne klanja. Tako n. pr.

¹⁾ Glej predgovor v prvi izdaji Sketovega „Slovenskega berila za V. in VI. razred“.

²⁾ Die formalen Zwecke der Lectüre sind also die Hauptsache, gegen die alles andere, so wünschenswert es sein mag, zurückstehen mag. „Instructionen für den Unterricht an den Gymnasien“, stran 96. Primeri tudi strani 79, 92, 93, 99, 103, 104.

³⁾ Glej „Instructionen“, stran 79.

⁴⁾ Glej „Instructionen“, stran 92.

⁵⁾ Glej „Instructionen“, stran 79.

našteje Bežek izmed 100 prozaiskih beril v I. zvezku takih, katerim bi se moglo priznati, da obsezajo plemenito vsebino v plemeniti obliki, 53, izmed 80 pesmij samo 24; v II. zvezku zdé se mu izmed 80 prozaiskih beril 52 čitanja vrednih, izmed 80 pesmij le 23. „Ako premotrimo vsprejetih pesnikov imena“, pravi Bežek, „tu res da najdemo naše klasiške pesnike, n. pr. v I. zvezku Levstika (5 pesnij), Stritarja (1), Jenka (2), Gregorčiča (3), Aškercia (1), in v II. zvezku: Levstika (3), Stritarja (1), Gregorčiča (2), Aškercia (1) in Pagliaruzzija (1). Ali ponosna ta imena „poetov po milosti božji“ so v veliki manjšini proti poetastrom — sit venia verbo — proti onim „pegazom v jarmu“, ki jih je tako izvrstno označil Stritar v „Pogovorih“ („Zbrani spisi“, V. str. 212.)“¹⁾

Dalje zbral je Sket v svojih čitankah obilo pesnij, pripovednih in poučnih spisov, ki se vrstijo kolikor mogoče vzporedno z drugimi učnimi predmeti ter so po vsebini v tesni zvezi med seboj²⁾, kar nasprotuje že gori navedeni določbi instrukcijski. — Razun tega ponujajo se mladini tudi prevodi, ki niso niti kot taki zaznamovani. „Kakšne misli se vsiljujejo“, pravi Bežek,³⁾ „slovenskemu dijaku v poznejših letih o ceni našega slovstva in o verodostojnosti naših pisateljev, ko se, čitajoč pozneje dotičnih slovenskih prevodov grške, nemške in druge izvirnike, uveri, da so ga hotoma ali nehotoma vodili pri slovenskem pouku za nos“⁴⁾. Ali se ni tukaj izdajatelj sam izneveril svojemu načelu, rekši, „da bodi slovenska čitanka ona knjiga, iz katere se uči spoznavati cvet domačega slovstva?“

Že iz teh podatkov razvidimo, da je tudi v naših srednješolskih čitankah marsikaj za šolo neprikladnega, neklasiškega, ki nima niti najmanjše izobraževalne moči. „Res je, da bi se po naših načelih menda nabralo štiva menj, nego ga je v Sketovih čitankah, a to nič ne de; bolje je, da čitajo učenci malo, toda klasiških del desetkrat, nego desetkrat večjo množico srednjih izdelkov po jedenkrat.“⁵⁾ Kakor drugod, velja zlasti tu pravilo: Non multa, sed multum.

Slovensko berilo za V. in VI. razred odlikuje se od čitank namenjenih za nižjo gimnazijo zlasti v tem, da se nahaja v njem dosti pripravnejšega gradiva. Ako pa bodi, kakor smo že gori omenili, slovenski pouk tako uravnan kakor nemški, potem mora se v VI. razredu pričeti že slovstvena povestnica ter čitanka za peti razred obsezati le pesništvo ali leposlovje.⁶⁾ A tudi tukaj treba bode Sketu marsikaj iztrebiti, zlasti vse pesnike tretje in četrte vrste.

Poudarjali smo že često, da imamo v narodnem slovstvu dandanes že obilico duševnih zakladov neprecenljive vrednosti, iz katerih se mladina vzgajati more na narodni podlagi. „Na podlagi materinščine in domačega slovstva si pridobi učenec tisto splošno omiko, katero si je pridobival doslej samó na podlagi staroklasiških jezikov, tisto splošno omiko, ki ga usposablja, da z razumom in užitkom čita dobre pisatelje, samostojno ocenja umotvore po njih idejah in obliki in morda tudi samosvoje ideje vliva v lepo obliko.“⁷⁾ Ali kaj pomaga, govoriti in pisati o vzvišeni svrhi slovenskem pouku, slavo peti o bogastvu slovenščine ter poveličevati bujni razvitek našega slovstva, če pa branimo mladini prepotrebno učenje slovenskega jezika in slovenskega slovstva? Ali so pa 2 ali 3 ure na teden primerne in dostojne vzvišene svrhe materinskega pouka? Pomislimo vendar, kako pičlo malo vednostij iz slovenskega slovstva jemljó s seboj v življenje slovenski abiturijente!

(Dalje sledi.)

¹⁾ „Ljubljanski Zvon“, letnik XIV., 2. zvezek, stran 118, 119.

²⁾ Prim. „predgovor“ prvemu zvezku.

³⁾ „Ljubljanski Zvon“, letnik XIV., zvezek 5, stran 301.

⁴⁾ „Ljubljanski Zvon“, letnik XIV., zvezek 5, stran 303.

⁵⁾ „Ljubljanski Zvon“, letnik XIII., zvezek 6, stran 370.

⁶⁾ „Ljubljanski Zvon“, letnik XIII., zvezek 8, stran 501.

Slovstvo.

Novosti.

„Zabavna knjižnica za slovensko mladino“: Urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središču. I. zvezek. Druga, nekoliko predelana in popravljena izdaja. V Ljubljani, 1895. Samozaložba. — Natisnila Katoliška Tiskarna. Cena 15 kr. (30 vin.) — Da „Zabavna knjižnica“ dobro ugaja naši mladini, je dokaz, da je gosp. izdavitelj moral prirediti I. zvezku že drugo izdajo, ki se tako po jeziku kakor po vsebini odlikuje od prve in je torej vredna, da jo priporočamo kar najtopleje.

„Knjižnice za mladino“, katero je ustanovila „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ izšel je že

IV. snopič, ki se nazivlja: „Dragoljubci“. Zbirka pripovedek, pravljic, basnij, smešnic itd. Iz raznih jezikov zbral in priredil Podravski. Cena 20 kr. Upamo, da bode ta snopič mladim bralcem prav všeč in da bode našel mnogo kupcev. Več o vsebini pogovorimo prihodnjic.

„Slovensko-nemški Slovar“ izdan na troške rajnega knezoškofa ljubljanskega Antona Alojzija Wolfa. Uredil M. Pleteršnik. Devetnajsti sešitek. V Ljubljani. Založilo in izdalo knezoškofijstvo. Tiskala Katoliška Tiskarna. Cena 50 kr. — Ta snopič obsega besede spisnik do šesteroplösk.

Društveni vestnik.

Črešnice. (O zborovanji učit. društva z celjski in laški okraj 10. aprila t. l.) To zborovanje, ki je bilo že četrto v tem letu, je zopet dokaz, da se društvo v resnici prav lepo razvita. Zbralo se nas je 27 drušvenikov in počastila sta nas dva draga nam gosta, gg. Miroslav Kožuh, četrtoletnik iz Maribora in Ernest Slanc, nadučit iz ormoškega okraja, ki pa je ob konci zborovanja pristopil društvu kot pravi član, vplačavši ob enem letnino za tekoče leto. Živio! Istotako sta društvu na novo pristopila gg. Wisiag (Zg. Ponikva) in Lah (Št. Rupert); nadejamo se, da bosta navzlic precejšnji oddaljenosti pridno dobajala k zborovanjam. — Več tovarišev smo pa tudi to pot pogrešali. Kdor bi lahko zahajal k zborovanjam, pa se mu to ne zdi vredno, ne zasluži drugega, kakor da ga preziramo. Naravnost neopustljivo pa je to od tovarišic-učiteljic; v celjskem in laškem okraju jih slušbuje sedaj, če se ne motim, 29, a v štirih letošnjih zborovanjih še nismo videli nobene. Sramota! — Ker je bil v okoliški šoli ta dan pouk, se je zborovanje moglo pričeti še-le ob 11. uri. Predsednik, gosp. A. Brezovnik, je v svojem nagovoru izrazil posebno veselje na toliki vdeležbi, rekoč da mu je čast že osem let otvarjati in voditi zborovanja, a s tolikim veseljem tega še nobenkrat ni storil, kakor 3. marca t. l., ko se nas je navzlic skrajno neugodnemu vremenu zbralo precejšnje število in pa to pot, ko je došlo toliko drušvenikov, kakor že ne 12 let. V prisrčnih besedah je navduševal zbrane tovariše za društvo, ki naj bi bilo sredotočje vsega našega delovanja izven šole. Potem je pozdravil oba gosta in nove ude in pa starost, gosp. Kodermana, ki je bil soustanovnik društva in mu je do današnjega dne zvest ostal ter je edini, ki ima kot drušvenik letos svojo 25letnico. Tolika vstrajnost naj nam bo v izgled!

Pri tem zborovanji smo zapeli pesem „Za dom“. — Došla sta dva dopisa od učit. društva za okraj Mürrzuschlag. V prvem se predlaga ustanovitev posebnega glasila zaštaj. „Lehrerbund“, s tem se tudi naše društvo strinja, nikakor pa ne z nasvetom v drugem dopisu, namreč, da naj zastopniki učiteljstva v enketni komisiji za uravnavanje učiteljskih plač odklonijo vsako zboljšanje plač, ako bi se isto dovolilo le s pogojem, da se uvede šestletna šolska doba. Zgornje-štajerskim tovarišem se ob plačah I. in II. plač. razreda gotovo dobro godi, da so se odločili do tega neprevidnega sklepa.

Marljivi tovariš, gosp. F. Zidar, podaval je obširno in temeljito o Junge-jevi metodi kot nadaljevanje govora, ki ga je imel o tem predmetu že v prvem letošnjem zborovanji. Da se bolj razvidi značaj te najnovejše prirodopisne metode, je še enkrat natančneje predočil do sedaj navadno Lünenovo metodo, potem pa je razložil bistvo Jungejeve metode, katere temelj je opazovanje zakonov pri prirodnih predmetih v njih življenjskih skupinah; nadalje je razlagal, kako naj učitelj postopa, da doseže učni smoter po tej metodi in naposled je podal za vzgled življenjsko skupino „gozd“.

„Nekaj o sreči“ govoril je gosp. A. Gradisnik. V krasnem, poetično navdahnjenem govoru, kojega smo vsi pazljivo poslušali, akoravno je bilo že davno poldan proč, podal nam je obilo zlatih nauk, po katerih naj se človek ravna, ako se hoče čutiti srečnega. Naj navedem nekatera jedra iz tega govora: ne bogastvo, nego zadovoljnost je temelj sreče — bodi srčen v nesreči, naj te ne upogne „usode sovražne besneči vihar“ — delaj neprestano — v vedi in leposlovji išči si razvedrila — bodi vesel, kolikor moreš — zaupaj v Boga in v lastno svojo moč!

Treba je bilo, da smo zopet enkrat vse ude, kolikor jih je na papirji, malo prerešetali; ostalo jih je samo 41, pa še od teh jih je nekaj, koje bo moral blagajnik opozoriti na njih dolžnosti. Še enkrat opozarjamo da ima društvo od vsakega uda na leto po 40 kr. stroškov; zato pa naj tisti ki si ne morejo ali pa nečejo odtrgati tistega bornega goldinarčka letnine, raje ne pristopijo društvu, sicer nam delajo le ovire. Se ve, da s plačevanjem letnine vse dolžnosti društvenika še niso storjene. — Odposlancem za letošnjo glavno skupščino „Zaveze“ odbrali so se nastopni gg. Gnus, Gradšnik, Stukelj in Šah, njih namestnikoma Kregar in Logar. Za glavni zbor „Lehrerbund-a“ sta se pa izvolila gg. Jožef Košutnik in M. Iglar, namestnikom pa J. Supanek.

Glede na društveno 25letnico, koja bi se bila imela praznovati na binkoštni torek, se sklene, da se radi raznih zaprek preloži na prihodnje leto; zato pa zborujemo na binkoštni torek v Št. Jurji ob. j. ž. ter vabimo sosedno šmarjsko-rogaško učit. društvo, da se nam pridruži. Brinar.

Šent Vid pri Šmarji. Šmarjsko-rogaško učit. društvo imelo je svoje glavno zborovanje 21. aprila v Šmarji.

Gosp. predsednik naznani vzpored, spominja se z ginljivimi besedami rajnega tovariša g. Vodlaka, (v znak sožalja vzdignejo se navzoči raz sedeže) ter pozdravlja dva cenjena gosta, gospo Javornik, učiteljico v Šmarji in gosp. Čulek-a iz Šentjurja. Nadalje opozarja, da smo zgubili jako dobro moč v gosp. Lovrecu, ki se je preselil v kozjanski okraj.

Prebere in odobri se zapisnik zadnjega zborovanja ter vzamejo na znanje razni dopisi „Zaveze“ in „Lehrerbunda“ kakor tudi žalibog brezuspešni poziv do rogatskih tovarišev. Pri tej priliki poudarja gosp. predsednik, naj bi vsi učitelji, posebno šolska vodstva kar najhitreje poslala naročnino za „Knjižnico za mladino“.

Gospod Kurbus razpravlja jako razborito o šolarske knjižnici. Razgovora o tej zadevi udeležili so se gg. Debelak, Ferline, Strmšek.

Prečita se potem letno poročilo za društveno leto 1894, iz katerega smo razvideli, da je zborovalo društvo v tem letu sedemkrat; tudi odbor imel je dve seji. Omeniti je posebno slavnostno zborovanje na binkoštni torek, katero se je obneslo izborno, a le vsled požrtvovalnosti predragih nam tovarišev celjskega in laškega okraja, ki so nas osretili deloma z navdušeno besedo, deloma z mičnim popevanjem. Slava njim!

Na znanje se vzame tudi poročilo blagajničarja. Konstatuje se, da je še ostale društvenine za prejšnja leta okoli štirideset goldinarjev iztirjati. Odbor ostal je isti, kakor pretečenega leta, le s to izpremenom, da je mesto gosp. Kurbusa bila tajnikom voljena gospica Scharlah.

Društvenina se je določila zopet na 1 gld. 50 kr. Gospod predsednik zahvaljuje navzoče za udeležbo ter zaključi zborovanje.

O p. z a p. Kakor znači ime, osnovano je naše društvo za dva okraja, ki štejeta skupaj čez 30 moči; lahko bi bilo tudi toliko udov. Zborovanja udeležilo se jih je pa — 9, reci: devet —. Rad sicer priznavam, da so razmere v obeh okrajih za nas jako težavne, a dado se premagati; treba samo malo več dobre volje in požrtvovalnosti. Priznati pa moram, da ima šmarjski okraj še nekaj korenjakov, ki kažejo, da jim bije srce na pravem mestu, in to so večidel tisti, kateri imajo najdalje. Nekaterim bližnjim je zborovanje — deveta briga. Malo neugodnega vremena se tudi ne smemo preveč vstrašiti. Mnogo slabejše je v rogatskem okraju. Tu je zdaj le jeden član, ki se rad potruži k zborovanju. Vsem drugim želim sladke sanje v zapečniku. Šentvičan.

Iz Goriškega, 4. maja. (Iz učiteljskega društva za goriški okraj.) „Učiteljsko društvo za goriški okraj“ je v občnem zboru dne 7. marca t. l. sprejelo soglasno predlog, da se javno izrazi obžalovanje nad postopanjem o „zboljšani (?) učiteljskega stanja“ na Goriškem. Pri občnem zboru je bilo navzočih 28 društvnikov. — Izjavo ima sestaviti poseben odsek 7 udov z 2 namestnikoma. Odsek, ki je prostovoljno pomnožen tako, da je štel 20 udov učiteljskega društva, je vsestransko prereševal osnutek izjave ter sprejel neko besedilo izjavi. Da bode stvar še bolj popolna, predložila se je izjava dne 18. aprila zopet občnemu zboru, kjer se je sprejelo skoro soglasno (od 22. udov le 3 proti) in nespremenjeno besedilo tako-le:

„Izjava.

Z ozirom na žalostno resnico, 1. da so plače ljud. učiteljstva na Goriškem — bodisi učiteljev, kakor učiteljic — razmeroma najnižje v Avstriji ter da so življenske potrebsčine na Goriškem blizu najdražje, — 2. da se je v drugih deželah povsod zboljševalo gnotno stanje učiteljev, le na Goriškem so bile vse dosedanje prošnje popolnoma zastoj, — 3. da je konečno deželni zbor vendar sprejel 1894. nek zakonski načrt, vsled katerega bi učiteljstvo s 1. januarjem 1895. dobilo malenkostno zboljšanje, — 4. da je omenjeni načrt bil kljub toliko letnim „studijam“ tako pomanjkljiv, da se ni mogel predložiti v najvišje potrjenje, — 5. da se je baš letos dež. zbor radi nesporazumljenja med poslanci obeh narodnosti zaključil prej kakor je popravil vrnjeni načrt, — 6. da torej trpeče učiteljstvo niti leta 1895. ni dobilo pričakovanega malenkostnega zboljšanja, — z ozirom na vse to izjavlja učiteljstvo goriškega okraja, da obžaluje tako postopanje gospodov deželnih poslancev.“

Učiteljsko društvo goriškega okraja je sklenilo predložiti to izjavo vsem učit. društvom po Go-

riškem (2 slov. in 1 laških učit.) ter jo potem, ko bi jo potrdilo — objaviti v časopisih. — A kaj se je zgodilo? Nekomu ni dal miru sklep učiteljskega društva za goriški okraj ter ni mogel počakati, da bi vsa učit. društva se izrekla o izjavi, ampak zagrabil je kar za cepce ter ga po starej svoje navadi v „Soči“ v obliki dopisa iz „učit. krogov“ ter v „dostavku uredništva“ zavihtel nad društvom.

Za zdaj se ne odgovarja na vsa perfidna sumničenja, ampak želi se samó, da bi vsakdo, kdor ima le količkaj razsodnosti in te ne odrekamo tako hitro komu, prebral zopet onadva dopisa v „Soči“ ter ju primerjal z izjavo. Sklep, katerega si dobrih 99% učiteljev naredi, bode gotovo tak-le: „Prijatelj“, kakoršnih so se skazali pisci onih dopisov ter dostavka uredništva, „prijatelj takih varuj

nas o Bog, kajti sovražnikov se obranimo že sami“. — Vse laži, zavijanja in obrekovanja v „Soči“ se bodo o priliki primerno osvetila; do tedaj pa le naprej s cepcem in tudi s kolom, ako je ljubo. Dan plačila tudi ne bode izostal!

Iz koperskega okraja. (Vabilo). Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj bode imelo svoj redni občni zbor dne 30. maja t. l. ob 9. uri zjutraj v Dekanah z nastopnim dnevnim redom: 1. Praktičen nastop — g. Kuret. 2. Nagovor. 3. Razprava o nastopu. 4. Poročilo tajnikovo. 5. Poročilo blagajnikovo in volitev treh pregledovalcev računov. 6. Volitev društvenega vodstva. 7. Volitev delegatov v „Zavezo“. 8. Slučajnosti. K polnoštevilni vdeležbi vabi najljubše od bor.

Dopisi in druge vesti.

S Tolminskega, 4. maja 1895. Dne 2. maja t. l. vršila se je v Tolminu predpoludne uradna okraj. učit. konferenca in popoldne volitev dveh učit. zastopnikov v okrajni šolski svet.

Konferenca je trajala od 1/2 8 ure do poludne. Točke, katere je postavil stalni odbor (Fr. Dominko, Krajnik, Vrtovec in Širca) na dnevni red, pretresovale so se temeljito in upati je, da obrodé obilo dobrega sadu. Gspđ. Jug podala nam je lepo zbirko tehničnih izrazov tičoč se ženskih ročnih del. Gospod Krajnik pokazal in pojasnjeval nam je svoj zemljevid polit. okraja Tolminskega ter podal na podlagi 34 učiteljskih pismenih izdelkov učni načrt za spisje v zadnjem šolskem letu vsakdanje šole in načrt za spisje v 7. šolskem letu vsakdanje šole, katero se misli realizovati vsled sklepa dež. konference namesto nesrečnega in brezvspešnega ponavljajno-nadaljevalnega dvoletnega tečaja. Gospod Matija Kenda je v svoji daljši razpravi povdarjal, kaj vse bi morale imeti ljudske šole za nazorno ter uspešno poučevanje, osobito v realijah. Ljudskim šolam manjka izbirek iz živalstva, rastlinstva in rudništva. Ljudske šole nimajo niti najpotrebnejših aparatov za pouk v fiziki in kemiji. Kako naj otroci razumejo le suho učiteljevo razlaganje? Ako se v srednjih šolah poučujejo realije na podlagi nazornega opazovanja in pojasnjevanja, koliko potrebniji je to za ljudsko šolo! Gospod Širca poročal je o okraj. učit. knjižnici. Debate so se živahno udeleževali posebno: Krajnik, Vrtovec, Jos. in Mat. Kenda, Albert Dominko in gspđ. Ana Mlekuž.

Volili so se potem različni odbori in slednjič je predsednik gosp. Fr. Dominko sklenil konferenco s trikratnim „živio“ na presvitlega cesarja in učiteljstvo je zapelo cesarsko himno.

Opoldne bil je pri Oskarji skupen obed. Vršile so se tu razne napitnice. Vse je bilo židane volje.

Učiteljstvo je posebno razveseljeval gosp. Viktor Ursič s svojim humorjem. Med živahnim odobravanjem prebralo in odposlalo se je brzojavno priznanje in zaupanje slov. dež. poslancem na njih umestnih in odločnih korakih pri zadnjem zasedanju. Škoda, da se niso dotični koraki že pred leti storili! Učiteljstvo mora za hip svoje stanovske in osebne koristi podrediti višim, skupnim koristim milega nam naroda.

Blížala se je ura tri in učiteljstvo podalo se je na volišče volit svoja zastopnika v okr. šol. svet. Kakor že znano, je visoko ministerstvo na pritožbo Vrtovčeve razveljavilo sklep dež. šol. sveta, s kojim je proglasil ljudsko štirirazrednico v Tolminu za glavno šolo v okraji, da je mogel tako na podlagi tega sklepa izključiti gospoda Vrtovca iz okr. šol. sveta ter na njegovo mesto poklicati gosp. Širca, voditelja proglašene glavne šole v okraji.

Volitev je bila po ukazu visokega ministerstva popolnoma ločena od učit. konference. Učitelji volilci prejeli so posebna vabila k volitvi. Volitev je vodila posebna volilna komisija 5 članov, katerej je predsedoval vladni komisar. Vladni komisar je poklical v komisijo dva zaupnika in ostala dva zaupnika je volilo učiteljstvo. Volitve se je udeležilo 22 volilcev, kateri so jednoglasno izvolili svojima zastopnikoma v okr. šol. svet gospoda Krajnika in gosp. Vrtovca. Živili!

Učiteljstvo je ponosno na svoja že večletna in zopet izvoljena zastopnika. Ona dva vživata vsestransko zaupanje in ljubezen mej učiteljstvom in ljudstvom, kjer službujeta v Podmelci in v Tolminu. Že 20 let, od kar sta se v Gorici v šolah spoznala, sta si zvesta in udana prijatelja.

Ona dva postopata povsod in vedno jedino in skupno in s tem sta si pridobila spoštovanje tudi pri čč. udih okrajnega šolskega sveta, ki vpoštevata

in uvažuje njune opazke in predloge, ustreza po mogočnosti njunim željam in zahtevam. Bog ju živi še mnogaja leta!

Iz goriškega okraja. Mej goriškim učiteljsvom vre in že kipi! Nikako čudo, položaj naš in naše gmotno stanje je sploh znano. $\frac{8}{12}$ (in še več) vsega učiteljstva, (ne všteti podučiteljev) uživa borno plačo 400 gld. Mnogi izmed teh že službuje nad 20 let ter ima obilno družino. Plača ne zadošča niti za hrano in obleko. Kaj pa z odgojo otrok? S čim jih izšolati? Poslati jih po svetu s trebuhom za kruhom, ta osoda jih čaka! — Ali res učitelj ne zasluži kaj boljšega? Dolgo vrsto let že goriško učiteljstvo prosi dež. poslance pomoči. Slednjič se je vendar v predzadnjem zasedanji nekaj storilo. Po novem zakonu, ki se je bil sklenil, imelo bi najnižjo plačo (400 gld.) le $\frac{4}{10}$ vsega učiteljstva (nevštevši podučiteljev). Toda glej nemilo nam usodo, zakon ni bil popolnoma jasen, in vsled tega tudi ni bil predložen v najvišje potrjenje. Zahtevalo se je od dežel. odbora potrebnih pojasnil, toda le-ta jih ni podal. Na vprašanje goriškega učiteljskega društva je odgovoril, da ni kompetenten, ter da mora priti zakon vnovič v pretresovanje v dežel. zboru. Jaz temu ne verjamem, marveč smatram to le kot ničev izgovor; saj kdor noče, najde kmalu izgovor. Pri zadnjem zasedanji je prišlo v dež. zboru do znane krize in šolski zakon ni prišel v obravnavo. Kdo je torej kriv, da mora učiteljstvo še čakati —? Ali mari res naši slovenski dež. poslanci, kakor nekateri gosp. tovariši sodijo? Jaz menim, da ne, marveč po mojem mnenju je kriv le dež. odbor, ki ni podal zahtevanih pojasnil. Ne morem torej odobravati dotičnega sklepa učiteljev, zbranih v Šempasu, 18. m. m. Morda bi bilo kaj več izdalo, obrniti se do visokega c. kr. dež. šolskega sveta, da ta oblastnija posreduje pri visokem c. kr. naučnem ministerstvu, da se zakon predloži v potrjenje, kakoršen je, na škodo deželi. Tudi bi bilo morda prav po vzgledu poljskih učiteljev izročiti spomenico o naših žalostnih razmerah po kakem državnem poslancu naučnemu ministru ali pa državn. zboru. Res, da to ne spada v področje drž. zbora, ali moglo bi vendar kaj pomagati, vsaj bi vlada spoznala naše razmere, tudi bi gotovo dobili v državnem zboru nekaj zagovornikov, ki vedó ceniti zasluge učiteljstva in šole. Kakor nam država z državnimi zakoni določuje delo, določiti bi morala tudi plačo, vsaj najmanjšo, pod katero ne bi smel iti nobeden dež. zbor. Meni se nikakor ne zdi prav, da se nam po državi nalaga tako težko breme po plačilo pa se nas pošilja drugam, k dež. zborom. Država ne daje najnižjim svojim uradnikom manje plače od 600 gld. in nas izvestno ne bi zapostavila. Država daje svojim potrebnim uradnikom tudi podpore, draginjske doklade, dasi žive večinoma po mestih, kjer se lahko mnogo

ceneje živi in zraven še, kar je glavna stvar, otroke izšola. Pri sedanjih razmerah težko kaj dosežemo v dež. zboru, kajti laški poslanci so nasprotni učiteljstvu oziroma omiki in napredku. Oni se znajo le bahati s svojo kulturo a so v resnici mračnjaki in nazadnjaki, sicer bi se ne upirali prošnjam učiteljstva toliko pri nas, kakor tudi v Istri, kjer so jedino Italjani krivi, da učiteljstvo gmotno tako slabo stoji. Poglejmo v obe Avstriji, Štajersko, Koroško itd., kjer so zares za omiko in napredek vneti možje v dež. zborih! Kdor je za omiko, blagor in napredek ljudstva, ta se ne bo upiral, kedar gre za par krajcarjev ubogemu trpinu, širitelju omike in znanosti!

Še nekaj omenjam, kar sicer ne spada sem, a ker je „Soča“ (26. t. m.) to omenjala, podam svojo opazko. Lansko leto podelil je bil sl. c. kr. okr. šolski svet goriški 14 učiteljem podpore po 50 gld. Naravno in pravično bi bilo, da dobé te podpore ali najpridnejši, ali najpotrebnejši, ali pa najstarejši, sploh da so se razdelile po nekem merilu. Žal, da temu ni bilo tako, marveč da je imel nek mlad nečak tako prednost, da je preskočil več drugih tovarišev. To in še druge „reči“ iz našega okr. šol. sveta omenjal je nekdo v „Edinosti“ ter se pritoževal sploh o postopanju te slavne oblasti. Ta pritožba je menda bila vzrok, da so letos one podpore izostale. „Soča“ to nekako odobrava. Jaz pa menim, zakaj bi se nam branilo pritoževati se, ako so pritožbe opravičene? Da je slavni c. kr. okr. šolski svet razdelil one podpore po nekem merilu, najbolje po službenih letih, bi bile pritožbe izostale. Človek bi moral biti uprav iz lesa, da bi molčal, ko vidi, kako se mu krivica dela: mlajše na vse strani protežira, njega pa, dasi vestno izvršuje svoje dolžnosti, pušča gladovati in stradati. Zato ponavljam gosp. tovarišem zopet, iščimo pomoči na Dunaji. Država nas je vzgojila, državi služimo, država nas nadzoruje, prav bi bilo, da nas država tudi plačuje. Pri prihodnjem zborovanji v Kanalu naj bi se o tem razgovarjalo in morda tudi kaj ukrenilo.

(Nove tiskovine za uradnespise). Naprošeni smo obvestiti tem potom slavna šolska vodstva po Štajerskem, da se nove tiskovine za uradne spise še ne dobó, da bode torej treba za šolsko leto 1895/6 poslužiti se še starih.

Zahvala.

Velecenjeni gosp. Fran Šijanec, nadučitelj v Šent Juriju ob Taboru, blagovolil je poslati našej drevesnici 300 jednoletnih hrušek po znižanej ceni za 1 gld. 50 kr., za kar se mu najtopleje zahvaljujem.

Šolsko vodstvo na Zili, 1. majnika 1895.

Fran Eller, učitelj in vodja.

Prošnja. Vsi oni p. n. prejemniki „Popotnikovega koledarja za leto 1895.“, ki prejetih komadov do danes še niso poravnali, se prav vljudno prosijo, da to storijo gotovo še tekom tega meseca, ker bi rad tudi jaz sklenil in poravnal svoje račune. Tudi one gospode, ki „Pop. koledarja za 1893“ vkljub

opetnemu opominu še do sedaj niso poravnali (je jih še 98), še enkrat lepo prosim, da storijo vendar svojo dolžnost ter mi ne pripravljajo še večje gmotne škode, ko sem jo v tem letu že itak imel.

Izdavatelj „Popotnikovega koledarja“.

Razpis natečajev.

Št. 210

Podučiteljska služba.

I. Na trirazredni ljudski šoli v Št. Ilju pri Turjaku podeli se podučiteljska služba z dohodki po III. plačilnej vrsti definitivno ali tudi provizorično, in sicer možkim tudi stanovanje.

Prošnjiki, zmožni obeh deželnih jezikov, naj svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predložijo postavnim potom do **15. junija 1895** krajnemu šolskemu svetu v Št. Ilju pri Turjaku, pošta Mislinje.

Okr. šol. svet Slovenjigradec, 1. maja 1895.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 136.

Podučiteljska služba.

II. Na trirazredni ljudski šoli III. plač. vrste v trgu Vozenica je razpisana podučiteljska služba, katera se podeli definitivno ali tudi provizorično.

Krajni šolski svet izplača na leto 36 gld. za stanovanje ter preskrbi potrebno pohištvo za jedno sobo.

Nemškega in slovenskega jezika zmožni prošnjiki naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom do **15. junija 1895** pri krajnem šolskem svetu v Vozenici ob kor. železnici.

Okr. šol. svet Marenberg, 1. maja 1895.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 326.

Razpis natečaja.

(Učiteljska in podučiteljska mesta.)

V celjskem političnem okraji namestiti so naslednja učna mesta definitivno eventualno tudi provizorično.

Šolski okraj celjske okolice:

1. Učiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli pri Novi cerkvi, pošta Vojnik, IV. plač. razred.
2. Podučit. mesto na trirazredni ljudski šoli v Pletrovčah, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

Šolski okraj Konjice.

3. Učit. mesto na četrirazredni ljudski šoli pri Sv. Duhu v Ločah, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

Šolski okraj Šmarje:

4. Mesto učitelja in šolskega voditelja na jednorazredni ljudski šoli na Sladki gori, pošta Šmarje, IV. plač. razred in prosto stanovanje.

Laški šolski okraj.

5. Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Jederti nad Laškim trgom, III. plač. razred in prosto stanovanje.

Prošnjiki in prošnje za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere imajo biti opremljene s pričevali zrelosti in učne usposobljenosti, z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnice) in z ozirom na mesto šolsk. voditelja tudi z dokazom usposobljenosti za subsidiarno poučevanje v katol. veronauku, potom predložitve okr. šolskega sveta do **20. maja 1895** pri dotičnem krajn. šol. svetu.

Okr. šolski svet Celje, 10. aprila 1895.

Predsednik: Wagner s. r.

Lak za šolske table brez leska,

kilogram 2 gold.

Tintni ekstrakt, nestrupeni,

1 kilogr. za 8—10 kilogr. dobre tinte za šolsko rabo, 1 kilogram 1 gld. 20 kr. priporoča

Adolf Hauptmann,

3—10

tovarna oljnatih barv, firneža, laka in kleja v Ljubljani

razpošilja na zahtevanje brezplačno in franko svoj ilustrovani cenilnik oljnatih barv, firnežev, lakov, suhih, kemičnih, prstenih in mineralnih barv, düsseldorfskih, oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografe, emajl-, majolika- in lazurnih barv, potrebnih za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov za obrtnike, šole in domačo rabo.

Vsebina. I. Vojteh Ribnikar †. (J. Šega.) — II. Slovniska teorija Kernova. (Dr. Bezjak.) (XV.) — III. Ustanovitve narodne šole na Slovenskem. (Iv. Strelec.) (II.) — IV. Leposlovje — izobraževalna sila. (Prof. Janko Košan.) (V.) — V. Slostvo. (Novosti.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Natečaji in inserat.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)